

(Folytatás a 3. oldalról.)

vezetek az indokltnál kevesebb esetben kezdeményeztek személyi változásokat.

A pártszervezetek jelentős hányadában változott a titkár személye, a vezetés összetétele.

★

Az ifjúság körében nőtt az ideológiai, politikai kételkedés, elbizonytalanodás, perspektívavesztés. A feszültségek első sorban azoknál okozhatnak nagy gondot, akik a pályakezdéshez, a családalapításhoz, az otthonteremtéshez kevés segítséget kapnak. Kialakult a fiataloknak egy, nem a saját munka alapján élő csoportja, melynek magatartása irritáló. Az ifjúság körében a pártszervezetek munkája nagyon kis határfokú, gyengült a párt szövetsége a fiatalokkal.

A sokrétű feladatok megoldásához elégtelennek bizonyultak a KISZ módszerei és jogosítványai. Szegeden és környékén is csökkent az ifjúsági szövetség befolyása, szervezeti ereje és taglétszáma (20 ezerről 12 ezerre). A fiatalok nem érzik magukénak a szervezetet, bírálják működésének bürokratikus vonásait. A KISZ városi bizottságának számos kezdeményezése támogatta a társadalmi-gazdasági reform kibontakoztatását. Erejét jelentős mértékben lekötötte a városi rendezvények szervezése. Az elmúlt években kifejezettebbé váltak rétegpolitikai törekvései. A városban a legtöbb KISZ-szervezet az érdekképviselőre, az érdekvédelemre koncentrált, gyakran olyan problémák megoldását is magára vállalta, melyben csak jelző szerepe lehetett. Neheztette a KISZ-munkát, hogy romlott a káderutánpótlás, kevesen végeznek szabadidejükben közeleti feladatokat.

A KISZ tömegbefolyásának csökkenésében jelentős szerepet játszottak a pártirányítás hiányosságai is, melyben sok a formális vonás, módszerei elavultak, elvei és gyakorlata között nagyok az ellentmondások. A párt- és a KISZ-szervezetek munkakapcsolata esetleges, legtöbb esetben a vezetőkre korlátozódik.

Az új típusú, érdeklődés szerint szerveződő ifjúsági csoportok száma Szegeden alacsony. Működésük feltételei nem biztosítottak kellően. Megítélésüket az elmúlt időszakban bizonytalanság, túlzott óvatosság, olykor gyanakvás jellemezte.

Az 1985-ös városi párttervezet állásfoglalásának megfelelően megalakult a Szegedi Szakszervezeti Bizottság, mely keresi helyét.

A munkahelyi szakszervezetek nehezebb körülmények között dolgoznak. Módszereikben sok a bürokratikus vonás, csökkent tekintélyük, tömegbefolyásuk. Érdekképviselői állásfoglalásaikban gyakran bátorítanak. A szakszervezeti mozgalom pártirányításának gyakorlata nem alakult az igényeknek megfelelően. Egyes területeken túlságosan operatív a beavatkozás. A szakszervezet nehezen reagált a korábbiaktól eltérő önszerveződési kezdeményezésekre, s ez Szegeden is feszültségeket okozott.

A Hazafias Népfront folytatta városi politikai akcióit. Testületei és munkabizottságai a korábbinál több, a közvéleményt foglalkoztató kérdést tüztek napirendre, javaslatokkal, kezdeményezéseikkel nagyobb közéleti szerepet vállaltak. Igazodtak a lakóterületi politikai munka új követelményeihez, igyekeztek a lakosság véleményét megismerni és közvetíteni.

A városi pártbizottság az állami, társadalmi és tömegszervezetekkel elvszerű, folyamatos munkakapcsolatra törekedett, tiszteltben tartotta önállóságukat.

A tanácsi testületek munkája nyitottabbá vált, fórumaikön hangsúlyosabban foglalkoztak meg a városfejlesztés és a működés problémáival. Továbbra is korlátozottak a testületek döntési lehetőségei, a költségvetési bizonytalanságok miatt sok a kényszerű intézkedés. Az 1985-ös választások óta megjelentek a lakóterületi munka, többen vállalnak részt a városi politika alakításában. Elsősorban a lakótelepeken erősödtek a kritikai észrevételek. A tanácsügyi megbízatás a korábbinál több munkát, nagyobb felelősséget igényel. Létrejötték és keresik működésük kereteit a lakóterületi bizottságok.

Továbbra is egyenletlen színvonalú, bürokratikus a hatósági munka, sok esetben a megoldások nem egyeznek a lakosság igazságérzetével (például lakástámogatás elosztása, állami ingatlanok elidegenítése). A tanácsapparátus felépítését átalakították. Az osztályok együttműködése továbbra is hiányos, túlságosan érvényesül a rezortszemlélet.

★

A politikai munkához szükséges pénzügyi feltételek rendelkezésre állnak. Az új városi pártbizottság átadása után a munkafeltételek lényegesen megjavultak. A körzeti, községi pártszervek működési feltételei — néhány kivétellel — megfelelőek. A tagdíjfizetési fegyelem megfele-

Az MSZMP Szeged Városi Bizottságának

ÁLLÁSFOGLALÁS-TERVEZETE

a városi párttervezetle

II.

lő. A tagdíjrendszer egyes elemeit a párttagság kifogásolja, mértékét, magasnak, az adminisztrációt pedig túlzottnak tartja.

Az elmúlt években Szeged és környéke gazdasági helyzetének alakulását eredmények, bizonytalanság és útkeresés egyaránt jellemzi. Ennek oka, hogy a termelés feltételeiben (például munkaszervezés, szabályozórendszer, anyagellátás, szerződéses fegyelem, munkaerőhelyzet stb.) nem következett be a szükséges fordulat. Az 1988. évi változások sem indították el a várt folyamatokat. Az új adórendszer teljesítmény-visszatartást eredményezett. Az irányítás változatlanul túlszabályozott, kevés a vállalati mozgástér.

Szeged sajátos iparszerkezetét továbbra is a könnyű- és élelmiszeripar túlsúlya jellemzi, ahol a foglalkoztatottak több mint 50 százaléka dolgozik. A néhány évtizede meghonosodott olaj- és vegyipar az utóbbi időszakban dinamikusan fejlődött. A mezőgazdaság jól szolgálja a helyi lakossági igények kielégítését, sőt az országos ellátásban is — közösen az élelmiszeriparral — jelentős a szerepe.

Igen értékes mozzanat a gazdálkodóegységek előrelépése az exporttevékenységben. Különösen gyors növekedés következett be a konvertibilis kivitelben. A város gazdaságában megvan a lehetőség az export további növelésére, ezt azonban akadályozza a külkereskedelmi vállalatok elégtelen aktivitása, a külkereskedelmi és piackutató munka gyengesége. Ezért megnő a szerepe a szegedi székhellyel megalakult kereskedőháznak, vámszabadterületnek, továbbá a gazdálkodóegységek önálló külkereskedelmének. A pénzügyi források szűkössége ellenére a fejlesztések, főként az élelmiszer- és vegyiparban, jelentősek (például világbanki hitelből megvalósult exportfejlesztés), mellyel bővült termékpalettájuk, tudatosabbá vált piacpolitikájuk.

Az új vállalatvezetési formák előmozdítják a hatékonyabb vállalati gazdálkodást, szélesítik az üzemi demokráciát. Emellett azonban számos gond is akad (például nem tisztázott a vállalati tanácsok tagjainak felelőssége, nem erősödött a tulajdonosi szemlélet stb.).

A város számos ipari egysége valamely nagyvállalat gyáraként működik. Irányításukban változás, hogy néhányuk leányvállalattá alakult, mások önállósága jelentősen megnövekedett, a többi területen azonban továbbra is direkt irányítás érvényesül, ami ma már nem elfogadható. Gazdasági társaságok, közös vállalkozások, vegyes vállalatok alakítására erőteljes törekvések tapasztalhatók. Ez kedvező, mert növeli a gazdálkodás biztonságát és a termékpalettát.

A kisszövetkezetek tömeges megjelenése új a város gazdaságában, tevékenységük egyre eredményesebb.

Az elmúlt években a lakosság megélhetése rosszabbodott. A szinten tartáshoz, illetve a jelentős életszínvonal-csökkenés elkerüléséhez nagymértékű munkára volt szükség. Az egyes keresők helyzetét differenciálta munkahelyük eredményessége. Így az élelmiszer-ipari, a gépipari, a közlekedési, az ipari szövetkezeti egységek egy részénél évi 10 százalékos meghaladó volt a béremelkedés, de a könnyűipari vállalatoknál és az olajiparban a bérek az átlagos növekedést sem érték el.

A városban úgynevezett válságágazatok nincsenek, ezért tömeges munkaerő-átcsoportosításra, -leépítésre nem volt eddig szükség. A létszámmozgások nem okoztak jelentős feszültségeket. Ma még a munkaerő-kereslet — ha csökkenő mértékben is — meghaladja a kínálatot. Mindezek ellenére már érzékelhető néhány kedvezőtlen tendencia:

— egyre nagyobb az eltérés a vállalatok igénye és a munkát keresők képzettsége között. Keresettebbek a szakmunkások, ugyanakkor a kínálatot jórészt szakképzetlenek alkotják;

— romlottak az első munkahelyet kereső, szakképzetlen fiatalok elhelyezkedési esélyei;

— jelentős a foglalkoztatási igény a textiliparban, az egészségügyi intézményekben (középkáderek) és számos forgácsolászakmában;

— nehezen indul a dolgozó szervezett vállalati átképzése, továbbképzése.

A kereskedelemben bővülő hálózat szolgálja az ellátás javítását. A kiszolgálás minősége nem javult, a hiánycikkek köre nem szűkült. A fejlődő szolgáltatás sem tudja az igényeket kielégíteni. Fe-

szültséget okoz az áremelkedés, az akadózó anyagellátás, a lassú kiszolgálás, a gyenge minőség, a szervezatlenség stb.

A város VII. ötéves terve 7 ezer 400 lakás felépítését tűzte ki. Ma már látható, hogy — ha nehezen is — csak mintegy 5 ezer 700 épül meg. A teljesítést nehezíti a tanácsi és lakossági pénzügyi források csökkenése, a lakásárak rohamos emelkedése stb.

Gond, hogy számos tervezett fejlesztésről is (mint például Marx téri piaci rekonstrukció, trolibuszhálózat-fejlesztés stb.) le kell mondani, illetve későbbi időpontra kell halasztani. Ugyanakkor néhány jelentős létesítmény átadása megtörtént (színház, műjéppálya, 24 tantermes középiskola stb.). Kedvező a víz- és a gázellátásban lakossági önerővel is segített hálózathozzás, nyomasztó viszont a város egyes területeinek csatornázatlansága és a szennyvíztisztítás megoldatlansága.

Az egészségügyi és a szociális ellátás tárgyi feltételei 1985 óta mérsékelten fejlődtek. A lakosság igényei és azok kielégítésének feltételei között mégis nőtt a távolság. Megszaporodott a kritika az egészségügyi intézmények működéséről. Ebben szerepet játszanak a kényszer-takarékosság következményei, az elhúzódo-elmaradó épületfelújítások, beruházások, a munkaerőhiány, az egészségügyben dolgozók túlterheltsége, alacsony bérezésük, az e területen is szaporodó mértékben megfigyelhető felszínesség. Az intézmények üzemelésében növekszik a pénz-, az alkatrész-, a gyógyszer- és gyógyászati-anyag-hiány.

Az egyetemi klinikák és a kórházak együttműködése nem fejlődött kellően. A szociális intézményhálózat bővült, de a támogatások különböző formáihoz csak a rászoruló egy része jut. Az elmúlt években több, az egészségügyi és szociális ellátás javítását, az egészségkultúra terjesztését, a betegségek megelőzését szolgáló kezdeményezést (alapítvány, műszervásárlások, életmódklubok stb.) támogatott a lakosság.

III.

A Szegeden működő oktatási, tudományos, művészeti, közművelődési intézmények, az itt tevékenykedők nagy száma, munkájuk színvonala, a több mint 40 ezer diák Szegedet Dél-Magyarország kulturális központjává teszi. A művelődési szférában országosan is igen komoly feszültségek keletkeztek. Csökkentek a rendelkezésre álló anyagi eszközök, a munkafeltételek a legtöbb területen rosszabbodtak, az itt dolgozó értelmiségiek anyagi, erkölcsi megbecsültsége általában romlott, a pályakezdés jelentősen nehezebbé vált. Mindezek miatt alacsony a tudás, a tanulás, s több értelmiségi pályát presztízse. Kielezödtek a már korábban is meglévő közeleti, politikai feszültségek, amelyek főleg a KISZ-, a szakszervezeti munkában, és az utóbbi egy-két évben a pártmunkában is éreztették hatásukat. Ezeknek a tendenciáknak a megváltoztatását sem az intézményi, sem a városi párt- és állami szervek nem tudták elérni.

A közoktatási (óvodák, általános és középiskolák) intézmények állagában, a munka tárgyi és személyi feltételeiben érdemleges javulás nem következett be. Az óvodák ma már minden gyermeket fogadni tudnak. Az új lakótelepeken — ugyanúgy, mint az általános iskolákban — továbbra is vannak elhelyezési nehézségek. Az általános iskolák alsó osztályaiiban csökken a beiratkozottak száma, valamelyest enyhül a zsúfoltság. Több intézményben továbbra sem lesznek meg a minőségi oktató-nevelő munka feltételei, annak ellenére, hogy az iskolák töreksenek az újonnan erősödő igények kielégítésére (nyelvek oktatása, számítástechnika stb.). Legnagyobbak a feszültségek a középfokú oktatásban. A gyorsan növekvő tanulólétszám (a tervidőszak végén 1985-höz képest 3 ezer 600-zal több tanuló kerül középiskolába), a szűkös fejlesztési lehetőségek, több iskola leromlott állaga és a hibás tervezés miatt, nincsenek meg a nagy létszámú gyermekkorosztályok színvonalcsökkenés nélküli iskoláztatásának feltételei.

A képzési struktúra bizonytalan és lassan változik. Konkrét gazdaságfejlesztési elképzelések, s az ezekre épülő szakember-szükségleti tervek hiányában a jelenlegi képzési szerkezet korszerűsítésére az oktatásügy nem képes. Elavult az iskolák felszereltsége, a szakképzés túlzottan specializált, a szakemberképzést a

vállalatok lényegében továbbra is az oktatásügy feladatának tekintik.

Az oktató-nevelő munkát megfelelő számú és képzettségű pedagógus végzi. Szakemberhiány csak néhány szakon és intézményben fordult elő. A tudás, a tanulás társadalmi, a pedagógus munkájának anyagi, erkölcsi leértékelődése, az elégtelen munkakörülmények negatívan hatnak az iskolai munka színvonalára. Ez tükröződik a tanulóhoz való viszonyban, a pedagóguspályát választók szakmai felkészültségében, munkához való viszonyukban, a tantestületek elnökségeiben, a tanórán kívüli munkában stb.

A hallgatók létszámának növekedése súlyosbította a felsőoktatási intézmények zsúfoltságát. A megvalósult fejlesztések (tornacsarnok, kollégiumok) a régi gondok egy részén enyhítettek. Csökkent a diák szociális juttatások realitása. A vidéki hallgatók fele nem kap kollégiumi ellátást. Egyre nehezebb a színvonalas oktató-nevelő munka személyi feltételeinek biztosítása. Szaporodnak a káderutánpótlási gondok. Új tantárgyak, szakok, szakpárosítások alakultak ki. A képzés jellege, a felvételi vizsgák rendje, a tanév egyenletlen időbeosztása, a hallgatók túlterhelése lényegében nem változott. Növekedett az intézmények önállósága, módosult belső irányítási-szervezeti rendjük. A szegedi felsőoktatási intézmények együttműködésének bővítését az eltérő hatósági irányítás, az elkülönült intézményi és személyi érdekek akadályozzák. Az elmúlt években a hallgatók körében nyilvánvalóbbá váltak a világnézeti eltérések. Jelentősen megjelentek az intézmények politikai és közéleti. Új, önálló érdekképviselői és ifjúsági szerveződések is követőkre találtak.

Szeged tudományos kutatóműhelyei fokozatosan romló feltételek között dolgoztak. Tevékenységükre hátrányosan hatottak a költségvetési kiadások csökkenő intézkedések, az importkorlátozás és az infláció. Folytatódott a géppark, a műszerek elöregedése, nehezebbé vált a kutatói utánpótlás biztosítása. A tudománytámogatás több csatornás rendszere a valóságban sokszor az intézmények működésének csupán az alapfeltételeit biztosította. A tudománypolitika deklarált törekvései és a gyakorlat közötti súlyos ellentmondások miatt az intézményekben a közérzet és a politikai hangulat rossz. Az új kezdeményezések (Dél-alföldi Innovációs Park, Biotechnika Rt.) lassan hoznak eredményt. Szeged az elmúlt években több jelentős tudományos rendezvénynek adott otthont, javultak a szegedi tudósok nemzetközi kapcsolatai, növekedett a tudományos minősítéssel rendelkezők száma.

A közművelődési, művészeti intézmények működési feltételei néhány esetben kedvezően változtak (nagyszínház, báb-színház).

A pénzügyi gondok nőttek, az egyes intézmények esetében az alapfunkciók ellátását veszélyeztetik. Az e területen dolgozók közérzete nem jó. A művészeti szövetségek helyi csoportjai között az együttműködés nem javult érzékelhetően. Az írószövetség helyi csoportja nem működik.

A felújított színház megnyitása országos jelentőségű esemény volt. Az átadás óta növekedett a színház iránti érdeklődés. Az operatársulat nemzetközileg is elismert. A balettagyútes megszervezése és a stúdiószínház működése új szintre lépett. A szabadterei játékok programja átalakulóban van. Az igazgatóság munkája a nagyobb önállóság és a vezetés megújulása következtében szervezettebbé vált. A város irodalmi életét napjainkban befolyásolják a Tiszatáj című folyóirat ideiglenes beszüntetése, s újbóli megjelentetése követő viták. A Kincskereső továbbra is színvonalasan szolgálja a tizenéves korosztály ízlés- és szemléletformálását, esztétikai nevelését. Az utóbbi időszakban is születtek maradandó, értékes képző- és iparművészeti alkotások. A kereskedelmi-piaci igények erőteljesebben éreztetik hatásukat.

A művelődési otthonok tartalmi tevékenységében a hiányos feltételek, a művelődési szokások változása stb. miatt többségében visszalépés, stagnálás tapasztalható. Felerősödött az igény a lakóterületi közművelődési klubok létrehozására, számuk az utóbbi időszakban gyarapodott. Szakmai, politikai irányításuk, felügyeletük, rendszeres támogatásuk megoldatlan.

A könyvtárak állományának gyarapítására és a működésre fordítható összeg realitása csökkent. Felszámoltak néhány fiókkönyvtárat, korlátozták a nyitva tartási időt. Az alacsony bérszínvonal, a kedvezőtlen munkaidőbeosztás miatt fokozódik a fluktuáció.

★

A városi pártbizottság nem törekedett teljes körű beszámolóra, minthogy pártértekezletünk nem ciklushatárra esett. Az időszerű problémákat igyekezett előtérbe állítani, hiszen ezek megoldására kell most erőnket egyesíteni. Ennek szellemében törekedtünk a feladatterv összeállítására is.